

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Dvbivm III. An qui rogatur à Tyranno, sit ne Christianus, vel Catholicus, eo ipso debeat confiteri se esse Christianum, vel Catholicum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

enim due conditiones fugam magis ratonabilem efficiant, magisque necessarias, & ipsum Pastorem tutiorem in conscientia reddunt.

Ex quibus colligitur, quod si persecutio communis sit Pastori & Clero, non licere Pastori fugere, quamvis alij adessent, qui plebi necessaria ministrare possent, quia Pastor tenetur ex proprio officio salutem plebis providere, ad quod non obligantur, qui Pastores non sunt. Neque est major ratio cur teneantur alij, quam Pastor: imò è contra cum Pastor manet, majora bona posset illis prestare: & ex fuga Pastoris oriri solent in subditis multa scandala, & querelae. Quod verum est, nisi Episcopus vel Pastor sit vir adeò insignis, utilis, ac necessarius Ecclesiae universalis, & è contra optimè sit pro illo tempore illi plebi provisum, sique exigua manendi utilitas: nam in hoc casu poterit Pastor fugere, extra quem, & prædictos duos casus non licet fugere: patet id ex Joan. 10. *Bonus Pastor non fugit*. Et 1. Joan. 3. *Sicut Christus posuit animam.*

Joan. 10.
Joan. 2.

Quæritur, num liceat Pastori fugere, quando persecutio fidei facta non est ab infidelibus, sed quando est persecutio plebis contra Pastorem. Respond. Gloss. 3. q. 1. cap. *Accusantes*. & Abal. q. 1. in cap. 1. *Matth.* quod si non omnes subditi sint mali, & persequantur Pastorem, debet manere propter utilitatem aliorum; quod si omnes sint mali, sed ex præsentia Pastoris speratur correctio, debet etiam manere.

Conclusio secunda. Prædicatores Evangelici, qui ex charitate inter infideles versantur, tenentur ex vi præcepti charitatis non deserere persecutionis tempore Fideles, dum in periculo propriæ salutis versantur: hoc enim interest inter ipsos & Pastores, quod hi ex justitia proprijs debent consulere omnibus, illi verò ex charitate tantum. Si verò, ut inquit S. August. *loc. cit.* persecutio sit in totum Clerum, sive sit communis etiam plebi, sive non, tunc partem Cleri debere manere, alteram fugere, & sic non peccat totus Clerus, & sufficere ei providetur salutem plebis. Quod si non possit facile provideri, quædam debet fugere, & quis manere, respondet S. August. in forte decidendum esse.

Conclusio tertia. Quod ad Laicos spectat, Resp. primò eos in omnibus casibus, in quibus licet Pastoribus & Clericis fugere, multò magis posse fugere. Resp. secundò, Communiter in persecutione omnibus Laicis licere fugere. Ratio est, quia non tenentur communiter animas suas ponere pro alij. Dixi, *Communiter* nam ex aliqua causa ad id tenentur, ut ubi gratia, si obligentur ex charitate, quod dixi, verum est, sive antequam Laici comprehendantur, sive postquam comprehensi sunt: nam non videtur habere majorem obligationem manendi post comprehensionem, quam antea. Et id videtur patere exemplo S. Petri, qui miraculosè liberatus ab Angelo fugit, postquam missus fuit in carcerem. Resp. tertio, Cum Laicis licet fugere, melius aliquando faciunt fugiendo, aliquando verò non fugiendo: nam aliquando possunt manere sine periculo, saltem probabili propriæ salutis spiritualis, & cum magna edificatione, & utilitate aliorum: è contra verò non fugiendo, probabiliter se exponunt periculo propriæ salutis, & temerè faciunt, maximè si diffidunt de propria constantia, & nihil aut parum sepe juvant proximum.

Ex his colligitur, eos qui in regionibus hæreticorum sunt, in periculo peccandi contra professionem fidei, ob tormenta & pericula, quæ illis inferuntur, si habent firmum propositum, quod ope divina nunquam negaturi sint fidem, sed illam confessuri quando fuerit necesse, non teneri

partiam deserere: si verò careant prædicto proposito & animi constantia, vel experientia comperiatur, se peccaturos in tali occasione contra fidem confessionem, teneri potius recedere à patria, & bonorum temporalium detrimentum pati, quam spiritualium.

DVBIVM III.

An qui rogatur à Tyranno, sit ne Christianus, vel Catholicus, eo ipso debeat confiteri se esse Christianum, vel Catholicum?

PRO cujus solutione sciendum est plurimum inter scholasticos differre: nempe aliquem confiteri expressè se esse Catholicum. Deinde simulatè, vel occultare fidem Catholicam, sive Christianam. Tertio sciam vel superstitionem impietatem profiteri.

Hoc supposito ut certissimum constituamus, in duobus casibus, ut habet S. Tho. 2. 2. q. 3. art. 2. & cum eo communiter omnes Doctores, confessionem fidei esse necessariam, scilicet cum aliqui subtraheretur honor debitus DEO, aut utilitas proximi. Declarat autem D. Tho. posse hoc contingere, si, dum quis de fide interrogatus taceat, crederetur non habere fidem, aut certe putaretur fides esse falsa, aut alij etiam propterea averterentur à fide. Id autem probat D. Tho. in *Respons. ad primum*. Quia tunc alicujus virtutis actus est necessarius, seu debitus ex præcepto, quando necessarius est ad finem charitatis erga DEUM, aut proximum: sed in illis duobus casibus confessio fidei est necessaria ad charitatis finem ergo necessaria est ex præcepto illis duobus casibus.

Quid verò intelligat D. Tho. hoc loco, per *subtrahere honorem debitum DEO, aut utilitatem proximo non confitendo fidem*, erodiè explanat Gregorius de Valentia, 2. 2. *Diss. 1. q. 3. punct. 2.* nempe honorem debitum subtrahere DEO esse, vel DEUM affici ignominia, vel etiam in aliquo casu negligè magnum aliquem honorem DEI, qui ex fidei confessione potuisset ad illum pervenire; & ideo illud verbum (*subtrahendi*) accipiendum esse vel contrariè, vel etiam privativè in casu, quo opportunitas suppetebat augendi maximè DEI honorem: quando autem timendum sit, ne hoc contingat ex omissione confessionis fidei, judicio prudentium decernendum erit.

Præterea quid intelligat D. Tho. per illa verba, *subtrahi proximo utilitatem, non confitendo fidem*, idem auctor declarat, esse illam; aut privari magno commodo spiritali, quando per confessionem alicujus facile non credentes traherentur ad fidem (in casu quo alias non potest illis oportune provideri) aut etiam Fideles perverti, nisi quis fidem suam confessione tueatur, & confirmet. Quando autem hoc accidat, similiter judicio prudentum est relinquendum. Quocirca merito Cajet. d. q. 3. art. 2. rejicitur à recentioribus, asserens debere aliquem confiteri fidem, quocumque de illa interrogaretur: nam ex eo quod aliquis interrogatus taceat, vel potest sequi, ut interrogans decipiatur, quam proximi deceptionem in multis casibus, cum bona causa subest, licet negligere; vel certe illud etiam sequitur, ut non redundet in DEUM honor ille, qualis potuisset ipsi inde accedere: sed non semper tenetur quis procurare qualemcunque honorem DEI.

S. Thom.

S. Thom.
explicitus
Greg. de
Valentia.

Ex

Ex qua doctrina inferunt communiter Doctores, seu potius declarant prædictos casus, quibus quis teneatur exterius fidem profiteri. Primum cum honor DEI aufertur. Hoc autem contingere existimant, cum aliquis interrogatus legitime auctoritate publica, etiam si non sit Superior, de sua Religione, se esse Christianum, aut Catholicum neget: nam tunc grave peccatum committit, tamen si mortis metu, & verboenus se talem esse negaverit. Et idem censendum est, si interrogatus publice, & legitime sit Catholicus, an non tacuerit, aut talem se tacendo esse dissimulet. Gravier enim delinquit: quoniam tunc temporis fidem suam clarè & palam prodere & confiteri debet: alioquin enim tanquam hæreticus, & infidelis iudicabitur, & cum id negotij publicè transigeretur, pios Christianorum animos offenderet. Nam in his casibus obligat confessionis fidei præceptum. Dixi si legitime, & auctoritate publica interrogatur. Nam si secretò vel privatim ab aliquo interrogaretur sit ne Christianus, an non, peccat, si tacendo fidem simulat, aut occultet, aut si rogantem verbis ambiguis, aut aliò spectantibus eludat, quia is, qui rogat, nullum rogandi jus habet, ac proinde, qui respondet minimè obligatur ad veritatem fatendam.

Posterior casus est, cum impeditur utilitas proximi: cum enim aliquis videt ex sua tacurnitate alios Fideles trahi in errorem, quia putant fidem Christi non esse veram; ille tunc tenetur etiam cum vitæ periculo veram fidem manifestare. Idem etiam præstare teneretur, quando aliquos videret errore teneri, qui fidem amplecterentur, si illis fieret manifestatio. Cum verò nec de fide auctoritate legitima examinatur, nec aliqua speratur utilitas proximi, temerarium est huiusmodi se periculis confessionis fidei inter infideles exponere: solum enim confert ad turbandum illos.

Extra hos casus non est obligatio confessionis fidei externa: unde licet fugere persecutionem Tyrannorum, ut jam dixi, sed hæc si licita est, dummodo non auferatur honor DEI, aut utilitas proximi; nimirum, quia iudicat fidem non esse veram, aut propter id multi à fide avertuntur: tunc enim non liceret. Quisvis autem non semper sit necessaria fidei exterior confessio; tamen semper est necessarium non manifestare aliquam sectam: non enim idem est non ostendere se esse Christianum, & ostendere se esse infidelem: illud enim non semper est illicitum, sed tantum in duobus casibus præmissis: hoc autem semper est malum. Si quis verò negaret se esse Hispanum, vel Italum, etiam si istæ nationes, post infideles crederentur profiteri Christianam fidem, minimè ageret contra præceptum confessionis fidei, quia solum negat se esse virum illius nationis, vel gentis de qua rogatur.

D V B I V M IV.

An ab hæreticis rogatus quis, sitne Sacerdos vel Religiosus, an non: vel an audiret rem divinam, si negaverit, peccet contra fidei confessionem?

Responso est negativa. Nam etiam si quis negat prædicta, non eo ipso negat se esse Christianum, vel Catholicum: quia licet simulare vel occultare Clerici vel Religiosi personam sine

Thom. à Jesu Oper. Tom. 1.

mendacio in verbis, ne quis prodatur à lepire & vitæ periculo periclitetur, & ob eandem causam deponere potest Clericalem Religiosam vestem, & aliquando preces solitas præmittere, si eas commodè recitare nequit absque probabili vitæ periculo, quia leges humanæ, ut plurimum non obligant conscientias subditorum cum gravi vitæ discrimine, ut optimè in hoc casu docuit Azor. 1. Tom. lib. 8. cap. 27. Moral. Insti.

D V B I V M V.

An in hospitij hæreticorum liceat Catholicis carnes edere temporibus ab Ecclesia interdictis, ne se prodant & in vitæ discrimen veniant?

Ratio Dubij ea esse potest, si supponamus in huiusmodi hospitij eos, qui carnis vescuntur, hæreticos cenere: nam tunc, qui carnes edit, facto ipso se hæreticum esse profiteretur: at sectam aliquam verbis vel factis profiteri est per se malum. Respondeo in hoc casu in primis, si simulat aliquam honestam causam, ut abstineat à carnibus sibi ab hospite oblatis, non peccat, quia tunc solum Religio Catholica simulatur, aut celatur: Si verò non sit locus conveniens excusationi in carnibus edendis ob vitæ periculum declinandum, non videtur peccatum committere. Nam carniæ usus per se non est infidelitatis, aut hæreticæ pravitate professio, sed res ex natura sua indifferens: ex accidenti verò hæretici talem usum iudicant signum suæ falsæ Religionis: Catholicus autem nulla lege compellitur cum probabili suæ vitæ discrimine ut abstineat ab huiusmodi signis, quæ hæretici malo animo sibi constituunt, ut signa suæ perfidie. In hanc sententiam inclinat Azor. ubi supra, quam secluso scandalo probabiliter existimo.

D V B I V M VI.

An Catholico per hæreticorum, vel paganorum provincias transeunti liceat salutis causa sese occultare, eorum vestes induendo, aut lingua & sermone illorum utendo?

Sciendum est vestem, vel signum, quo nationes vel gentes utuntur aliquando symbolum esse nationis, aliquando sectæ & Religionis.

Cajetan. q. 3. art. 3. Secunda Secunda, docet nunquam licere Christianum, etiam metu mortis, uti veste vel signo infidelium, quandounque lege vel consuetudine receptum est, ut qui certam sectam profitentur, utantur eo genere vestis vel signi, ut qui in tertis Turcarum ligaret caput tobalia alba.

Alij verò dissentiunt, iudicantes id esse licitum Dominie. facere imminente mortis periculo, seclusa alio Bannez. rum offensione. Ita sentit Bannez 2. 2. q. 3. art. 2. & Tolet. lib. 4. c. 2. num. 8. asserit duram valde esse Toletus. contrariam sententiam, licet fateatur esse communem. Azor. vero lib. 8. cap. 27. dub. 4. Tom. 1. & Azor. sequuntur.